

**POBREZIARI ETA GIZARTE
DESBERDINTASUNEI BURUZKO INKESTA**

ELAren BALORAZIOA

Bilbo, 2012ko abenduak 17

SARRERA

Eusko Jaurlaritzak Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunei buruzko txostena 2012 (PGDI) argitaratu berri du. Informe honek ekitaldi desberdinetako pobrezia eta desberdintasuna neurtzeko moduen informazio zabala eskaintzen du.

Inkestaren emaitza objetiboetatik haratago, hurrengo puntuak azaltzen direlarik, ELAk salatzen du argitaratutako txostenak informazioaren ulertzea zailtzearen ahalegina egiten duela eta horretarako interesatzen zaizkion "doikuntzak" egiten ditu, gobernuari egoeraren krudeltasuna ezkutatzea ahalbideratzeko eta "apaindutako" irakurketa bat egin ahal izateko.

Ondoren, emaitza deigarrienak edo larrienak aztertzen dira, batez ere pobreziaren eta desberdintasunaren handitzean zentratuz.

a) Pobreziaren arriskuaren eta ongizate ezaren arriskuaren gehitzea

Pobreziari eta Gizarte Desberdintasunari buruzko Inkestak pobrezia ikuspegi desberdinetatik aztertzen du. Horien artean aipagarria da pobreziaren arriskuaren eta ongizate ezaren arriskuaren analisia:

- **Pobreziaren arriskutzat** hartzen du oinarrizko beharrianei (janaria, jantziak, oinetakoak, etxea,...) aurre egiteko familiek diru sarrera nahikoak ez izatea. Pobrezia arriskuan dauden etxeetan bizi diren pertsonen kopurua %77,9a hazi da 2008az geroztik. 2012an 157.686 pertsona izan dira beraien oinarrizko beharriak betetzeko sarrera nahikoa izan ez duten pertsonak, biztanleriaren %7,3a. Azken 25 urteotako zenbatekorik handiena izan da hau.
- **Ongizate ezaren arriskutzat** hartzen du gure gizartean gutxieneko ongizate maila bat mantentzeko beharrezko gastuei aurre egiteko sarrera nahiko ez izatea. Ongizate ezaren arriskuan dauden etxeen kopurua 432.936koa da, guztien %19,9a. Lau urtetan zenbateko honek %38,2a egin du gora.

b) Ohiko gastu eta betebeharrak betetzeko zailtasunen areagotzea

Adierazgarria da ohiko gastu eta betebeharrei aurre egiteko zailtasuna daukaten pertsonen kopurua. Datuak ikaragarriak dira, hauetxek azpimarratzen ditugularik:

- 2008tik 2012ra bikoiztu baino gehiago egin da oinarrizko gastuak murriztu behar izan dituzten pertsonen kopurua, 174.145 pertsonatik (biztanleriaren %8,1a) 362.989ra (biztanleriaren %16,7a) pasatu delarik.
- Oinarrizko gastuak ere betetzen ez dituen pertsona kopurua ere %88,1 hazi da, egun 124.608 pertsonara iritsi delarik (biztanleriaren %5,7a, 2008ko %3,1aren aldean).
- Elikatze arazo larriak dituzten pertsona kopuruak 100.000ko zenbatekoa gainditzen du, eta azpimarragarria da 46.122 gosea sentitu duten etxeetan bizi direla. 2008tik %116,8ko igoera eman da. Gose egoera honek etxeen %2,1ri eragiten dio. Datu hau 1996a geroztik aztertzen da.

c) Estalitako pobreziaren areagotze esanguratsua

2012ko PDGIren arabera 100.000 pertsonen independizatzeko nahia adierazten dute baina ezin dute baliabide ekonomiko ezagatik. Horietatik 76.727 prest legoke urtebeteko epean emantzipatzeko.

PDGIak dio, pertsona hauek independizatzeko balira, %50,6a pobrezia arriskuan egongo zela eta %69,1a ongizate ezaren arriskuan. Argi dago beraz, familia pobrezia ekiditeko laguntza dela, eta horregatik ez balitz, independizatzeko pertsona hauek portzentai handi batean pobrezian egongo lirtekela. Familiaren laguntzak beraz, pobreziaren zenbatekoak txikitzen laguntzen du.

Independizatzeko prest legokeen, baina baliabide ekonomikoek ezak uzten ez dieten pertsona

kopuruak gora egin du (%6) azken lau urteotan, nahiz eta gazte kopurua murriztu den.

Emantzipaziorako trabarik handienen artean daude lan egoki baten falta edota laneko ezegonkortasuna. Lan arazo hauek aztertutako pertsonen %51,9arentzat arazo nagusia dira (2008an %19,1arentzat), %27arentzat oinarrizko beharrak betetzeko zailtasunak (2008an %41,5) eta %8,1arentzat etxebizitza falta (2008an %26,6).

d) Inmigrante extrakomunitarioen, familia monoparentalen, edo lan egonkor gabeko pertsonen etxeetan pobrezia gehiago

2012an, hurrengo etxe motetan pobrezia tasa altuak dituzte, kasu guztietan %15etik gora:

- Pertsona inmigrante extrakomunitarioak.
- Lan egonkor gabeko eta 15 urtetik beherako familia taldeak.
- Okupazio egonkorra ez daukan eta emakumea familia monoparental baten buru denean.
- Familia monoparental bateko gizonak.
- Bakarrik dauden pertsonak, edozein sexutakoak eta lan egonkor gabekoak.

Orotara, talde hauetako pertsonak 2012an izan diren pobrezia kasuen %78,9a dira, 2008ko %68,6aren gainetik. Benetako pobrezia tasa bateratuak talde hauetan %25,4tik %28ra egiten du gora 2008 eta 2012 bitartean, argi geratzen delarik pobrezia kolektibo zurgarrietan kontzentratzen dela.

Aztertutako kolektiboen puntu amankomun garrantzitsuena lan egonkorren eza da, arrisku faktore hau gaztetasunera lotzen delarik, atzeritarren, familia monoparentalen bi pertsonen edo gehiagok osatutako familia taldeetan.

ONDORIOAK

Krisiaren emaitzetako bat pobreziaren eta gizarte desberdintasunen areagotzea da. Langabeziaren gorakadak, prestazio sozialen murrizketek (langabezi prestazioa, Sarrerak Bermatzeko Errenta, Gizarte Emergentziarako Laguntzak,...) eta soldaten eta pentsioen erosahalmenaren galerak eragin zuzena dute gero eta jende gehiago egotea oinarrizko beharrianak bete ezin dituen. Egoera oso larria da hainbat pertsonentzat.

Egoera honen ardura botere publiko, ekonomiko eta finantzieroarena da. Ados jarri dira justua ez den aberastasunaren banaketa ezartzeko, gizarte eta lan eskubideak murrizteko, presio fiskala jaitea ondoriotzat ekarri duen politika fiskala ezartzeko (iruzur fiskala eta errenta altuei eta kapitalari zergak jaitsiz). Gobernuak botere ekonomiko eta finantzieroak eskatutako guztia egin dute, izugarritzko funts publikoen transferentziak barne (216.000 milioi estatu espainiarrean, biztanleko 4.500 euro).

Gobernu desberdinek, Hego Euskal Herrikoak barne (Eusko Jaurlaritza, Nafarroako Gobernu eta Foru Aldundiak) politika neoliberal hauek ezarri dituzte. Hemen onartzen ari diren aurrekontu eta fiskalitate politikak norabide horretan doaz.

PROPOSAMENAK

ELAk beharrezkoa ikusten du egoera honetara eraman gaituzten politikak goitik behera aldatzea. Pobreziari eta desberdintasunari aurre egiteko beharrezkoa da:

- Lan prekarietatea ekiditeko langilegoaren erosahalmena hobetzea. Baldintza onetako lan egonkorra izatea pobreziaren aurkako botika ona da. Prekarietatea areagotzeak eta soldata eta lan baldintzak okertzeak pobrezia arriskua handitzen dute.

- Irabaziak dituzten enpresetan kaleratzeak debekatzea. Onartezina da, baina gero eta ohikoagoa, irabaziak dituzten enpresek Enplegu Erregulaziorako Espedienteak aurkeztea. Egoera honek ere, pobrezia areagotzen du.
- Prestazio sozialak gehitzea. Sarrerak Bermatzeko Errentak EAEn eta Oinarrizko Errentak Nafarroan pobrezia atalasea gainditu behar dute, eta Gizarte Emergentziako Laguntzek onartutako eskubide izan behar dute, egungo arautegia hobetuz. Azken urteetan aurrera eramandako murrizketek atzera buelta izan behar dute, zenbatekoak murriztu dituztelako eta eta hainbat pertsona prestaziorako eskubide gabe utzi dutelako (hainbat inmigrante barne).
- Politika fiskalaren aldaketa, presio fiskala Europako batzbestekoarekin berdintzeko. Hau, iruzur fiskalaren aurkako borroka areagotuz eta errenta altuei eta kapitalari presio fiskala handituz lortuko litzateke (PFEZean eta Sozietateen gaineko Zergan).
- Lan duina, ongizatea eta ekonomia zerbitzuen eta estaldura publikoen (gizarte prestazioak, osasuna, hezkuntza, gizarte zerbitzuak, etxebizitza soziala,...) bitartez suspertuko duten aurrekontu politika antiziklikoak.